

Εφορεία Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους

Η συντήρηση των έργων τέχνης: Θεωρία και πράξη

Νίκος Αλιμπέρτης, Μουσειοπαιδαγωγός – Συντηρητής Έργων Τέχνης

Αρναία Χαλκιδικής, 11/11/2015

Συντήρηση των έργων τέχνης:

Διαδικασία με στόχο την αποκατάσταση της λειτουργικότητας ενός προϊόντος της ανθρώπινης δραστηριότητας

Συντήρηση των έργων τέχνης:

- Δραστηριότητα της νεώτερης εποχής
- Άμεση σύνδεση της συντήρησης με τη συνειδητοποίηση της αξίας της πολιτιστικής κληρονομιάς ως σημαντικού πολιτιστικού αγαθού

Ύλη και μορφή στα έργα τέχνης

Έννοιες σύμφυτες

Μορφή: ιδεατό πνευματικό δημιούργημα
που δεν φθείρεται

Η ύλη που κάνει φανερή στον θεατή τη
μορφή: Φθείρεται

=> Συντήρηση της ύλης στο έργο τέχνης:
Τομέας επέμβασης του συντηρητή

Διατήρηση των έργων τέχνης

Από απλός σεβασμός έως την πιο ριζοσπαστική επέμβαση, π.χ. αποκόλληση των τοιχογραφιών ή μεταφορά ζωγραφικής πάνω σε ξύλο ή σε μουσαμά

Θεωρητικός της συντήρησης, Cesare Brandi:

Συντήρηση: Η μεθοδολογική στιγμή της αναγνώρισης του έργου τέχνης στη φυσική του σύσταση και στη διπλή πολικότητά του, αισθητική και ιστορική, ενόψει της μεταβίβασής του στο μέλλον

Παλιότερα αντικείμενα και δυσμενέστερες
συνθήκες διατήρησής τους:

Μεγαλύτερη ανάγκη για
συντήρηση και αποκατάσταση

Στόχος της συντήρησης:

Η αποκατάσταση της δυνητικής ενότητας του έργου τέχνης χωρίς τη δημιουργία ενός έργου πλαστού, καλλιτεχνικά ή ιστορικά, και - κυρίως - χωρίς σβήσιμο των ιχνών στην πορεία του στο χρόνο

Συντήρηση:

Διεργασία σύνθετη
Απαιτεί επιστημονική γνώση,
αισθητική καλλιέργεια και
καλλιτεχνική δεξιότητα

Συντήρηση των έργων τέχνης:

Ευρύ φάσμα εργασιών σχετικών με:

- Τη δομή των υλικών κατασκευής των έργων
- Την κατάσταση διατήρησής τους

Συντήρηση των έργων τέχνης:

Ευρύ φάσμα εργασιών σχετικών με:

- Τη συμπλήρωση και αισθητική αποκατάσταση τους

- Τον έλεγχο των περιβαλλοντικών συνθηκών φύλαξης και έκθεσής τους

Συντήρηση των έργων τέχνης

Βασικός στόχος όλων των επεμβάσεων:

Ανάκτηση της χαμένης προσωπικότητας
του έργου τέχνης και ταυτόχρονα
διατήρηση των αξιών που αυτό φέρει

Συντήρηση των έργων τέχνης

Βασικός στόχος όλων των επεμβάσεων:

α) Διαφοροποίηση των συμπληρωμένων τμημάτων

β) Σεβασμός στην πάτινα, το χνάρι του χρόνου πάνω στο έργο

Συντήρηση των έργων τέχνης

Βασικός στόχος όλων των επεμβάσεων:

- Διατήρηση δειγμάτων από την προ-συντηρημένη κατάσταση και τμημάτων διαφορετικών χρονικά περιόδων, αντιπροσωπευτικών της πορείας του έργου.

Σημαντικός ο ρόλος των θετικών
επιστημών στη συντήρηση έργων τέχνης:
Μελέτη της σύστασης και των ιδιοτήτων των δομικών
υλικών τη χρήση ενός συνόλου μεθόδων και τεχνικών
που βασίζονται στις φυσικές επιστήμες =>

Σημαντικός ο ρόλος των θετικών
επιστημών στη συντήρηση έργων τέχνης:
Συνειδητοποίηση των προβλημάτων που προκύπτουν
από τη φθορά τους

Συνεργασία των συντηρητών με τους επιστήμονες των
θετικών επιστήμων

Μεγάλη η ευθύνη των συντηρητών καθώς:

Έργα τέχνης αναντικατάστατα, μοναδικά,
με μεγάλη ιστορική, καλλιτεχνική
αρχαιολογική και οικονομική αξία

Εργαστήρια συντήρησης έργων τέχνης

A) Εργαστήρια συντήρησης οργανικών υλικών:

Εργαστήρια συντήρησης χειρογράφων (χαρτί, πάπυρος, περγαμηνή), αρχειακού υλικού, φορητών εικόνων, υφάσματος και οργανικών ανασκαφικών ευρημάτων

Εργαστήρια συντήρησης έργων τέχνης

B) Εργαστήρια συντήρησης ανόργανων υλικών:

Εργαστήρια μεταλλικών αντικειμένων, κεραμικών, τοιχογραφιών, ψηφιδωτών, λίθινων, και γλυπτών αντικειμένων και ανόργανων ανασκαφικών ευρημάτων

**Ανοιχτά εργαστήρια συντήρησης στο Κέντρο Βυζαντινού
Πολιτισμού «Ιουστινιανός» στα Νέα Φλογητά**

Λειτουργούν εδώ και χρόνια από την
Εφορεία Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και
Αγίου Όρους

Ανοιχτά εργαστήρια συντήρησης στο Κέντρο Βυζαντινού
Πολιτισμού «Ιουστινιανός» στα Νέα Φλογητά

Σύνδεση της τέχνης της συντήρησης με τα
εκπαιδευτικά προγράμματα

Επαφή του ευρέος κοινού με τις εργασίες
της συντήρησης

Ανοιχτά εργαστήρια συντήρησης στο Κέντρο Βυζαντινού
Πολιτισμού «Ιουστινιανός» στα Νέα Φλογητά

Γνωριμία μέρους της πρακτικής της συντήρησης
και των αποτελεσμάτων της

Εξοικείωση με τα προβλήματα
που αντιμετωπίζει ο συντηρητής

Ανοιχτά εργαστήρια συντήρησης στο Κέντρο Βυζαντινού Πολιτισμού «Ιουστινιανός» στα Νέα Φλογητά

Παρακολούθηση της εργασίας των συντηρητών από τους μαθητές καθ' όλη τη διάρκεια των φάσεων της συντήρησης

Ανοιχτά εργαστήρια συντήρησης στο Κέντρο Βυζαντινού
Πολιτισμού «Ιουστινιανός» στα Νέα Φλογητά

Λειτουργούν εργαστήρια εικόνων,
χειρογράφων και κεραμικών

Σημαντική η εκπαίδευση των παιδιών σε
θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς για την
διαμόρφωση ολοκληρωμένων
προσωπικοτήτων

Η πολιτική της εκπαίδευσης
όχι μόνο θέμα του κράτους

Επιβεβλημένη η συνεργασία της
εκπαίδευσης με άλλους φορείς
εκπαιδευτικού και πολιτιστικού χαρακτήρα

Ευχαριστούμε πολύ για την προσοχή σας!